

Roofvogels in Sichuan, China, voorjaar 2010

Gerard L. Ouweneel

Bij een vogelreis door de Chinese provincie Sichuan van 24 mei tot en met 11 juni 2010 zagen de deelnemers 17 soorten roofvogels. Het 2600 kilometer lange traject voerde vanaf de stad Chengdu noordwaarts, naar het Jiuzhaigou Nationaal Park Twee dagen later ging het verder, richting Roergai. Vandaar afbuigend naar het zuiden, voerde de route langs de oostrand van het Tibetaanse plateau, naar Maerkang. Het tweede deel van de reis concentreerde zich op en rond de bijna 4500 meter hoge Balang Shan Pas en langs de beboste hellingen van Wawu Shan, ten zuiden van Chengdu. Doel was een indruk te krijgen van het indrukwekkende landschap van Sichuan en zijn vogels. Het betrof dus geen specifieke roofvogelreis.

Met vaak regen en/of mist waren de omstandigheden voor het speuren naar (roof) vogels niet altijd ideaal. Slechts vier dagen brachten overwegend zonnig weer. Het bezoek viel in het voorjaar, een jaargetijde waarin de helft van de eventueel aanwezige roofvogels op het nest behoort te zitten, ergo minder trefkans. Voorts verplaatsten wij ons in een busje van Oost-Aziatische makelij, dus eentje met een maatvoering die, om het zwerk af te speuren naar cirkelende roofvogels, uit de kluiten gewassen westerlingen verplicht zich diep voorover te buigen. En tot slot, vergeleken met andere delen van deze wereld, laten verspreidingskaartjes zien dat het bezochte deel van Sichuan niet heel veel soorten roofvogels herbergt. Met uitzondering van de hoogvlakten rond Ruergai was dat evenmin het geval met de aantallen. Ja, er waren zelfs dagen zonder dat een roofvogel in het vizier kwam. De trip voerde in feite van park naar park. Wat ook gesteld kan worden over de mate waarin de natuur te lijden had als gevolg van Mao's 'grote sprong voorwaarts', althans in Sichuan lijkt China haar parken goed te beheren. Onze locale gids beweerde, niet zonder trots, dat voor het hele land een kapverbod geldt en dat op deze wereld nergens zoveel herbebossing plaatsvindt als in zijn land. Als in Japan geldt ook voor China dat hetgeen de natie voor zijn exploderende economie aan hout nodig heeft, dat van over de grenzen komt!

Himalayagieren

Met uitzondering van Zwarte Wouw, Himalayagier en Mongoolse Buizerd ging het bij de waargenomen soorten steeds om betrekkelijk geringe aantallen. De Himalayagier was wijd verspreid. Dat verheugt. In juni 2008 zag schrijver tijdens een week in Ladakh, Noord-India er slechts eentje. Bekend werd dat, toen *circa* 20 jaar geleden de Indiase gierenpopulatie crashte als gevolg van toepassing van het middel diclofenac ten behoeve van vee, vanuit het noorden Himalayagieren afzakten om opengevallen plaatsen in te nemen. Toen trokken ook vanuit het westen Vale Gieren *Gyps fulvus* naar het subcontinent. Deze vogels werden ook slachtoffer. In Sichuan was de imposante Himalayagier de karakteristieke roofvogel. Aan de sterke neiging bij sommige

onderzoekers om zich toe te leggen op soortsplitsing, ontkwam ook de Zwarte Wouw niet. De in Azië voorkomende exemplaren werden een aparte soort, de 'Black-eared Kite'. Buiten twee grotere concentraties bij een woonkern respectievelijk op de Ruoergaisteppe, zagen wij verspreid enkelingen. Ook een recente afsplitsing, waarnaar het in verschillende handboeken tevergeefs zoeken is, betreft de Himalayabuizerd. Een verrassing, ook voor de gidsen, waren de bij drie gelegenheden waargenomen Zwarte Koekoekswouwen, de opvallende 'Black Baza's', waarvan James Eaton verklaarde bij eerdere Sichuantrips ze niet te hebben gezien. Omdat schrijver erin slaagde de eenmaal vanuit het busje waargenomen Boomvalk *Falco subbuteo* en Chinese Sperwer *Accipiter soloensis* te missen, staan deze niet in de tabel.

Ruoergai

Op de hooggelegen steppen van het Tibetaanse plateau was het een roofvogelfestival. Zonder twijfel hield dat verband met de aanwezige biomassa in de vorm van immense kuddes yaks *Bos grunniens* die er worden gehouden en de aanwezigheid van de pika, een van de grondeekhoornsoorten *Ochotona* sp. Sommige delen van de steppen leken tot aan de horizon bedekt met yaks en schapen, zodat de ruimte associaties wekte met de Serengeti tijdens de gnoetrek. Plaatselijk waren er zoveel pika's dat de grond leek te bewegen, hetgeen sciencefictionachtige taferelen opleverde. Karakteristieke pikajagers zijn de Mongoolse Buizerd en de Saker. Van de eerste, een vogel die overkomt als een kleine arend, telden wij op 29 mei 45 exemplaren, een score die James Eaton tegenviel. Bij vroegere excursies rond Ruoergai kwam hij tot 200 vogels per dag. Hem vielen mee de 8 Sakers van die datum. Omdat China zowel legaal als illegaal Sakers exporteert naar het Midden-Oosten, was dat een opsteker. 's Avonds bekende Eaton al blij geweest te zijn met eentje. Bij die 8 individuen was een met elkaar spelend stel dat de ruimte horizontaal en verticaal letterlijk doorkliefde. De afwezigheid van Stepparenden verbaasde. Het bleef bij een vermoedelijke waarneming. Wel was die 29^e mei ook een gierendag, mede dankzij optimaal roofvogelweer met zon en weinig wind. Al kort na 09.00 uur kwamen ze vanuit de omliggende bergketens hoog binnen, in totaal 25 Himalayagieren, 7 Monnikgieren en tenminste 1 Lammergier. De vogels daalden op verschillende plaatsen, bij elkaar, eenmaal niet ver van de weg. Op die plek lag inderdaad een krenge zodat wij, mede gelet op de enorme veestapel, veronderstelden dat rond Ruoergai de gieren gemakkelijk aan de kost komen. Een andere gevolgtrekking was dat, althans op de locatie waar wij de 29^e mei doorbrachten, overbegrazing dreigde van de steppen. Onze Chinese gids Tangjun bevestigde die veronderstelling als 'het grootste probleem'.

Schrijver is zich ervan bewust dat de vreemdeling tijdens een driewekelijkse autoreis door een voor hem nieuw land/gebied niet verder komt dan oppervlakkige indrukken op ieder gebied, met wellicht een paar toevalstreffers. Daarom verder hier geen beschouwelijke commentaren dan alleen de vaststelling dat het landschap van Sichuan plaatselijk adembenemend is en dat de Chinezen verzot zijn op hun nationale parken. Jiuzhaigou trekt jaarlijks drie miljoen bezoekers. De ingangspartij met het bezoekerscentrum deden dan ook denken aan een popfestival.

Tabel 1. Door auteur waargenomen roofvogels in Sichuan, China, 24 mei – 11 juni 2010. *Birds of prey observed by the author in Sichuan, China during a trip in May-June 2010.*

Soort <i>Species</i>	Aantal waargenomen <i>Number observed</i>	Aantal dagen <i>Number of days</i>
Aziatische Wespindief <i>Pernis ptilorhyncus</i>	4	2
Zwarte Wouw <i>Milvus (migrans) lineatus</i>	>50	5
Lammergier <i>Gypaetus barbatus</i>	2	2
Himalayagier <i>Gyps himalayensis</i>	86	9
Monniksgier <i>Aegypius monachus</i>	8	2
Kuifhavik <i>Accipiter trivigatus</i>	1	1
Sperwer <i>A. nisus</i>	3	3
Havik <i>A. gentilis</i>	2	2
Himalayabuizerd <i>Buteo burmanicus</i>	4	4
Mongoolse Buizerd <i>B. hemilasius</i>	67	2
Steenarend <i>Aquila chrysaetos</i>	11	5
Arend sp. <i>Aquila (non chrysaetos)</i>	1	1
Aziatische Kuifarend <i>Nisaetus nipalensis</i>	2	1
Zwarte Koekoekswouw <i>Aviceda leuphotes</i>	4	3
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	4	4
Saker <i>F. cherrug</i>	8	1

Saker, op slechts één dag gezien maar toen wel met meerdere exemplaren, Ruoergai, 28 mei 2010 (Foto: Bart Huyzers). *One of the eight observed Sakers, steppes of Ruoergai, 28 May 2010.*

Summary

Ouweneel G.L. 2010. Birds of prey observed in Sichuan, China, in Spring 2010. *De Takkeling* 18: 257-260.

During a trip of nearly three weeks in May and June 2010 17 species of birds of prey were observed (Table 1). Areas visited included Jiuzhaigou NP, the steppes near Roergai, Maerkang and the almost 4500 meters high Balang Shan Pass. General ornithology was the main target of the trip, which covered about 2600 km. Raptors were not plentiful, in numbers nor species diversity. On some days no raptors were observed at all. The only area where raptors were found to be numerous were the steppes around Roergai. On 29 May 30 Black-eared Kites *Milvus migrans lineatus*, at least 1 Lammergeier *Gypaetus barbatus*, 25 Himalayan Griffons *Gyps himalayensis*, 7 Monk Vultures *Aegypius monachus*, 45 Upland Buzzards *Buteo hemilasius* und 8 Sakers *Falco cherrug* were recorded here.

Literatuur

Beaman M. 2000. Sichuan: the heart of China. *Birdquest Newsletter* 34: 1-3.

Ferguson-Lees J. & Christie D.A. 2001 *Raptors of the world*. Christopher Helm, Londen.

Zhao J. (ed.) 1990. *The natural history of China*. Collins, Londen.

Adres: Lijster 17, 3299 BT Maasdam.

Mongoolse Buizerd boven de steppes van Ruergai, 28 mei 2010 (Foto: Bart Huyzers). *Upland Buzzard in the steppes of Ruergai, 28 May 2010.*